

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Forslag til endringer i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning - høringsuttalelse

Vi viser til deres brev datert 21.1.2015 hvor departementet inviterer til høring om forslag til endringer i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning.

UiT Norges arktiske universitetet har gjennomført en intern høring om forslagene ved fakultetene og vi har noen kommentarer.

§ 1 Virkeområdet

Universitetet støtter forslaget om at logopediutdanning og utdanninger i spesialpedagogikk blir omfattet av skikkethetsvurderingen. Dette er noe vi har foreslått tidligere og er glade for er blitt fulgt opp.

Universitetet støtter også forslaget om at det også skal foretas skikkethetsvurderinger i etter- og videreutdanninger som bygger på utdanninger som er underlagt skikkethetsvurdering.

I løpet av de siste årene har UiT Norges arktiske universitetet utviklet videreutdanninger innen helsefag til mastergradsutdanninger, som har erstattet videreutdanningene, som nå er foreslått underlagt skikkethetsvurdering. Universitetet har også planer om å utvikle flere av våre ABIKO videreutdanninger til mastergradsutdanninger. Disse mastergradsstudiene bygger utdanninger som er underlagt skikkethetsvurdering. De har til dels et klinisk faginnhold og mange av studentene går tilbake til klinisk arbeid etter å ha tatt mastergradsutdanningen. UiT Norges arktiske universitetet ønsker at også mastergradsutdanninger som bygger på bachelorgradsutdanninger som er omfattet av skikkethetsvurderingen, skal omfattes av disse reglene.

I høringsbrevet viser departementet til at det er fremmet en rekke forslag til utdanninger som bør underlegges skikkethetsvurdering, som departementet ikke har funnet grunn til å gå videre med. Hvis studenten ikke er egnet for et yrke, vil det ordinære være at de ikke tilfredsstiller de faglige kravene som er satt i studiet. Skikkethetsvurderinger er innført som en ekstra sikkerhet for å verne sårbare grupper mot yrkesutøvere som ikke har de personlige egenskapene som er nødvendige i yrket.

UiT Norges arktiske universitet tilbyr bachelorgrad i luftfartsfag, som nå ikke omfattes av reglene om skikkethet. Dette er ei forholdsvis ny utdanning og studiet er Norges eneste offentlig finansierte trafikkflygerutdanning. I tillegg til bachelorgraden, får disse studentene et CPL-sertifikat, Commercial Pilot License, og blir dermed godkjente trafikkflygere. Som trafikkflyger har man ansvaret for sikkerheten til passasjerene. Dette er ei sårbar gruppe, i den forstand at de ikke kan velge hvem som er pilot for flyet de skal reise med. De siste årene har vi sett eksempler på at én pilots handlinger har forårsaket store ulykker. På tross av at UiT har en grundig seleksjonsprosess av studentene i forbindelse med opptak, samt at det gjelder strenge sikkerhets- og rapporteringsprosedyrer, har vi hatt konkrete saker der vi har savnet et regelverk om skikkethet, som en ekstra sikkerhetsventil. Ut fra våre erfaringer ønsker vi at reglene om skikkethetsvurdering skal gjelde for bachelorgraden i luftfartsfag.

§ 2 Formålsbestemmelse

UiT støtter forslaget om en formålsbestemmelse som gjør det tydeligere at forskrifta må tolkes ut fra hensynet til de sårbare gruppene som dette regelverket skal beskytte. Det vil bedre klargjøre lovgiverens intensjon i saker med vanskelige avveininger.

§§ 3-5 Vurderingskriteriene

Vi ønsker at vurderingskriteriene samordnes. De som er likelydende og gjelder for alle utdanninger bør stå samlet. Kriterier som er spesifikke for den enkelte utdanning kan deretter trekkes fram spesielt.

Spesielt viktig synes vi det er at lærerutdanningene og profesjonsutdanninger i teologi også blir omfattet av §4d. Det er etter vårt skjønn ikke forenelig med god yrkesutøvelse å tilegne seg rusmidler eller medikamenter på ulovlig vis for utdanninger hvor en blant annet skal være gode rollemodeller.

§5d og §4c om truende og krenkende adferd, bør også gjelde alle utdanninger. I §3 mangler dette.

§3d, §4b og §5b er relativt like og kan skrives likt for alle utdanninger. Det samme gjelder for §3e, §4e og §5f / §3f, §4f og §5d / §3g, §4h og §5h.

§ 6 Informasjon til studentene

UiT støtter den foreslåtte presiseringa av institusjonenes plikt til å informere studentene om skikkethetsordninga.

Vi ønsker i tillegg informasjon om at skikkethetsvurdering bør inngå som en del av praksisforberedelsene for alle studenter som omfattes av forskrifta.

Informasjon til ansatte og praksisfelt

Vi mener det må settes inn en egen paragraf om UH- institusjonens ansvar og plikt til å gi tilstrekkelig og relevant informasjon om skikkethetsvurdering internt til ansatte og til praksisfeltet. Det er mange tilbakemeldinger som tyder på at praksisfeltet er for dårlig informert. De kjenner lite til ordninga med skikkethetsvurdering, selv om den har fungert i mange år nå. Informasjon til praksisfeltet må gis kontinuerlig da det stadig er store utskiftninger i personalet som veileder studenter.

Det samme gjelder for ansatte i høgskole- og universitetssektoren. Informasjonsarbeidet bør kombineres med tydeliggjøring av den løpende skikkethetsvurderingen, som alle som er i kontakt med studentene skal foreta.

§ 7 Skikkethetsnemnd

UiT er enig i at det er viktig med et bredt sammensatt utvalg. Vi mener dog at nemnda kan reduseres til en faglærer. Nemnda bør beholde to studentrepresentanter og to representanter fra praksisfeltet. Det bør tilstrebes en ordning som sikrer at studentene kan sitte lengre enn ett år. Skikkethetsarbeid krever erfaringskunnskap for å kunne gjøre gode vurderinger i hver enkelt sak.

UiT mener at formuleringa (i nåværende § 6) av «*En ekstern representant med juridisk embetseksamen*» bør endres. Formuleringa bør sikre at den juridiske representanten har kompetanse i rollen som jurist i saker med særlig sårbare grupper. Videre er kompetanse i forvaltningsrett viktig her.

Vi støtter fullt ut arbeidsgruppas forslag om ei felles nasjonal opplæring av nemndsmedlemmene. Skikkethetsarbeid krever både opplæring og erfaringskunnskap for å kunne gjøre gode vurderinger i hver enkelt sak. Dagens nemnder i hvert fall ved breddeuniversitetene møtes sjelden, de har i liten grad opplæring, og medlemmenes erfaring med vurderinger i forhold til særlig sårbare grupper vil være sterkt varierende. Administrasjonene har heller ikke mye erfaring med behandling i skikkethetsnemnd. I dag stilles heller ikke spesielle krav til kompetansen til juristen i nemnda. Nemndas kompetanse på saksbehandling i slike saker vil derfor være varierende og personavhengig. Hensynet til likebehandling skal også ivaretas. Vi ser derfor behov for en mer systematisk og felles, nasjonal opplæring av skikkethetsnemndene.

§ 8 Institusjonsansvarlig

Universitetet mener det bør være sentralt bestemt at det skal være én institusjonsansvarlig, som samler kompetansen, og som har overordnet ansvar for saksbehandlingen, herunder for likebehandling. Det bør i tillegg være en vara institusjonsansvarlig, som er aktiv og opparbeider seg samme kompetanse i disse sakene som den institusjonsansvarlige. Universitetet har en rekke utdanninger som er underlagt løpende skikkethetsvurdering og antall tvilsmeldinger universitetet mottar er sterkt økende. En vara ivaretar kontinuitet og likebehandling ved inhabilitet og lengre fravær hos den institusjonsansvarlige, og det øker kapasiteten, kompetansen og bredden til den institusjonsansvarlige.

I tillegg ønsker vi inn ei setning om institusjonsansvarliges kompetanse: *Institusjonsansvarlig må ha god kunnskap om profesjonsutdanning.*» Det er ikke nevnt noe om lengden på oppnevningsperioden for institusjonsansvarlige, vi foreslår at disse oppnevnes for 4 år med mulighet for forlengelser (følge åremålsperioder). Viktigheten av kontinuitet må gjerne presiseres.

§9 Tvilsmelding

UiT synes at det viktig at studenter kan være anonyme overfor den studenten det er meldt tvil om. Dette er særlig viktig i de tilfellene der det er fare for represalier. Vi støtter at dette blir omtalt nærmere i rundskrivet.

§ 10 Behandling hos institusjonsansvarlig

KD støtter ikke arbeidsgruppas vurdering om at omfang og tidsbruk i skikkethetsaker kan reguleres sentralt.

UiT sin erfaring er at skikkethetsvurderinga som regel inneholder flere samtaler enn vurderingssamtalen. Studentene får i en stor del av sakene utvidet veiledning og oppfølging. Det er viktig at dette også sies noe om i denne paragrafen. Vi foreslår følgende:

«Institusjonsansvarlig har ansvar for at utvidet veiledning blir iverksatt. Den utvidede veiledningen må rapporteres skriftlig og rapportene må inneholde en vurdering av studentens forutsetninger for utøvelse av yrket i forhold til de vurderingskriteriene veiledningen rettes mot.»

Rapporter fra den utvidede veiledning vil inngå som en sentral del av innholdet i studentenes oppfølgingssamtaler med institusjonsansvarlig.

UiT deler KDs vurdering om at det ikke er mulig å regulere omfang og tidsbruk i skikkethetsaker.

Vi foreslår ei presisering av at den institusjonsansvarlige bør gjøre det tydelig overfor student og fagmiljø når en undersøkelsessak er avsluttet, nødvendige tiltak er gjennomført og / eller studenten anses skikket for å fortsette studiene. Det er viktig at ikke tvilen fortsatt henger ved studenten videre hvis institusjonsansvarlig har vurdert at studenten (igjen) er skikket.

§ 11 Behandling i skikkethetsnemnda

Vi foreslår at det åpnes mulighet for å opprette regionale skikkethetsnemnder. Dette vil kunne gi skikkethetsnemndene større erfaringsgrunnlag, og slik heve kvaliteten på arbeidet.

Dagens forskrift gir en utfordring med tydeligheten til hvilken utdanning studenten stenges ute fra. Pr i dag står det utdanninga, og det blir av mange tolket som den spesifikke utdanninga studenten går på som vernepleier, faglærer, lege også videre. Høgskoler og universiteter har flere utdanninger innen helse- og sosialfag og lærerutdanninger. Vi må sikre at studenten blir utestengt fra **alle tilsvarende utdanninger** der studenten kan komme i kontakt med *pasienter, brukere, barnehagebarn, elever eller andre som forskrifta er ment å beskytte.*

§ 12 Behandling i styret/institusjonens klagenemnd

Universitetet støtter fullt ut forslaget om at en student som blir funnet ikke-skikket kan utestenges fra utdanninga i inntil fem år.

Mange av studentene som det blir reist tvil om er skikket, velger selv å slutte på utdanninga etter kort tid og før eventuell behandling hos institusjonsansvarlig er fullført. Disse sakene avsluttes og studenten vil om de selv ønsker det, kunne fortsette på lignende studium ved en annen utdanningsinstitusjon.

I rapporten «Skikkethetsarbeid i UH-institusjonene», utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Nasjonalt råd for helse- og sosialfagutdanning og Nasjonalt råd for lærerutdanning, foreslås det at det innføres en hjemmel for å kunne avkreve studenter som søker om overflytting en bekreftelse på at det ikke er innledet en pågående skikkethetssak om studenten. Departementet støtter ikke dette forslaget og viser til at institusjonene har anledning til å fullføre behandling av en skikkethetssak selv om studenten velger å slutte.

Skikkethetssaker er svært ressurskrevende. Det stilles store krav til saksbehandlninga, og før eventuell utestengelsesvedtak foreligger vil studenten ha krav på advokatbistand på institusjonens regning. Universitetet har stort fokus på å effektivisere administrasjonen og i så måte vil det være vanskelig å skulle fullføre skikkethetssaker overfor studenter som selv velger å slutte på utdanningen. UiT Norges arktiske universitetet, støtter derfor prinsipielt arbeidsgruppens forslag. Et alternativ er å pålegge institusjonene en plikt til å innhente informasjon om eventuell skikkethetssak for studenter som de ser har gått på lignende utdanning ved en annen norsk utdanningsinstitusjon, som da er forpliktet til å opplyse om eventuell skikkethetssak.

Vi mener for så vidt også at det må presiseres i forskrifta at en sak institusjonen har påbegynt, kan fullføres selv om studenten slutter. Vår erfaring er at dette spørsmålet oppleves usikkert, og i mangel av en tilstrekkelig klar lovhjemmel er praksis hos oss at vi avslutter ei skikkethetsvurdering hvis en student slutter på studiet. Vi viser til formålet om å gjøre regelverket mer tydelig og anvendelig overfor både studenter, ansatte og nemnder.

Sentralt register

RUST registeret må ha rutiner som inkluderer etter-, videre og masterutdanninger som bygger på ovennevnte utdanninger, også de som har lokale optak.

Ressursbruk

Vi mener at følgende må presiseres i forskrifta for å heve kvalitet og beredskap:

«Institusjonen har ansvar for at det settes av tilstrekkelig med ressurser til institusjonsansvarlig og det arbeidet som gjøres i forhold til skikkethetsvurdering.»

Institusjonsansvarlige er som regel den som informerer om skikkethetsvurdering både for praksisfelt, ansatte og studenter på ulike utdanninger. Hver vurderingssamtale krever mye for- og

etterarbeid. Oppfølgings samtaler og eventuelle saksfremlegg til nemnd krever mye ressurser. Utvidet veiledning skal følges opp, og kontakt med samarbeidspartnere krever mye tid.

Samarbeidspartnere i en enkelt skikkethets sak kan være politi, studentsamskipnad, lege, psykolog, veileder fra utdanningen, praksisfeltet, medstudenter, studieadministrasjonen og advokater, for å nevne de mest vanlige. I dag er det stor sprik i hvor mye ressurser hver enkelt institusjon setter av til skikkethetsarbeid. En presisering av at det må settes av tilstrekkelig med ressurser mener vi det er behov for. Dette for å sikre kvalitet i dette viktige arbeidet.

Vennlig hilsen

Heidi Adolfsen e.f.
studiedirektør

Siv Forså Østerud
juridisk rådgiver